

Martin Fahlgren

Nej till innehållslöst vapenskrammel – Syrien och vänstern

Inledning

Konflikten i Syrien är ingen enkel konflikt. Varken regimen eller oppositionens propaganda går att lita på.

Statsmedierna talar om utlandsstödda terrorister som försöker störta en älskad regering.

Det är lögn.

Oppositionsaktivister talar om ett enat folk som försöker störta en vansinnig tyrann.

Det är också lögn.

(Aron Lund, "Efter Assad", *FOKUS*, 8/10-2012)

Det har funnits en tendens att idealisera revolutionen och bortse från den komplicerade kontexten, som ledde till att man länge missade inslagen av religiös konflikt och de väpnade striderna.

(Aron Lund, "Vad händer i Syrien egentligen?" (*GP* 24/7 2013)

I ovanstående citat sammanfattar Syrienkännaren Aron Lund de överförenklande, felaktiga synsätt om inbördeskriget i Syrien som är så spridda inom vänstern och som yttrat sig i hårda motsättningar och låsta positioner. Min utgångspunkt är att Aron Lund har rätt och att vi måste inse det för att kunna analysera det som sker och dra vettiga politiska slutsatser.

Det hela började dock inte med Syrien, utan med Libyen. De motsättningar som då tog form motiverades med olika analyser och värderingar av vad som pågick, vilka krafter som deltog och imperialismens agerande och roll.¹ Och de politiska skiljelinjerna har bestått, i något andra former och delvis med annat innehåll, under upproret i Syrien.

Beträffande Syrien kan vi skilja på två huvudlinjer inom vänstern:

- 1) De som ser upproret som huvudsakligen ett imperialistiskt anfallskrig mot Syrien (rebellgrupperna utgör i detta perspektiv verktyg för främst USA-imperialismen)
- 2) De som ser upproret som huvudsakligen ett folkligt uppror mot diktatorn Assad (men där imperialisterna och regionala makter ingripit och satsar på olika hästar: Ryssland och Iran stödjer Assad, medan västimperialismen och Turkiet/Saudiarabien/Qatar stödjer olika delar av oppositionen)

Jag som skriver dessa rader räknar mig själv till den andra gruppen, men även inom denna finns stora meningsskiljaktigheter, både när det gäller värderingen av situationen och den politik som bör drivas i sammanhanget.²

Denna artikel försöker inte greppa hela problemkomplexet (för att utreda det skulle behövas en hel bok), utan den koncentrerar sig på några delproblem och hur revolutionärer bör förhålla sig till det hela. Utgångspunkten är de artiklar som undertecknad tillsammans med flera andra skrivit till bl a tidningen *Internationalen*³ och avsikten är att ytterligare belysa den problematik som där väckts, men som av olika skäl – inte minst utrymmesmässiga – där hållits kortfattad.

Polemiken gäller främst de, enligt min mening, felaktiga uppfattningar som finns inom den andra gruppen, dvs denna artikel diskuterar inte de varianter som främst ser konflikten som ett imperialistiskt angrepp på Syrien (första gruppen).

¹ Lite mer principiella resonemang om den arabiska revolutionen (och Libyen/Syrien) tog jag upp för ett drygt år sedan (2012) i artikeln [Trotskij igår, idag, imorgon](#) (avsnittet "Vilken betydelse har Trotskij idag?")

² Den mest extrema flygeln förespråkar öppet imperialistisk intervention (bombningar).

³ Se litteraturlistan i slutet av denna artikel.

Syrien idag – en katastrof

Vad som började som en folkresning mot en brutal diktatur har övergått i en skoningslös kamp. al-Assad startade blodbadet och står för de värsta illdåden, men även andra sidan begår grovliga brott mot de mänskliga rättigheterna. Bland rebellerna har islamistiska extremister, en del lierade med al-Qaida, vuxit sig allt starkare. Motståndsrörelsen strider också inbördes: sekulära mot islamister, kurder mot jihadisterna. Att hålla ned mer vapen i häkkitteln garanterar ingen fred. (DN 1/11 2013)

Situationen i Syrien har alltmer fått karaktären av en mänsklig katastrof av enorma mått (1/3 av befolkningen på flykt⁴, massvält, militärt dödläge, sekteristiskt våld, splittring inom oppositionen⁵ ...). Detta betyder att det är hög tid bryta den onda spiralen och försöka styra in på en annan väg.

Vissa av de som uttalat stöd för upproret mot Assad har ständigt framhållit att det som behövs är att oppositionen får mer vapen, särskilt vapen för att bekämpa Assads flyg och pansar.

Denna ståndpunkt har såväl *Internationalen* som *Arbetarmakt* gjort sig till talesmän för. Så här skrev t ex J-H N i *Arbetarmakt* (4/9):

”Det största hindret för en seger i kriget är bristen på effektiva vapen, speciellt mot Assads stridsvagnar och flygplan. Därför upprepar vi vad vi har sagt tidigare: ge upproret vapen. Varje förstörd stridsvagn och varje nedskjutet flygplan ur Assads mördarmaskin är en seger, och arbetarrörelsen i alla länder, inte minst Sverige, borde med kraft kräva: skicka anti-tankmissiler och luftvärn till den sekulära delen av upproret.”

Jag håller inte med om detta. Av flera skäl.

Om vi ser på dagens situation, så blir det alltmer uppenbart att det sannerligen inte är mer vapen som behövs, utan tvärtom mindre (och då i synnerhet bör vapenleveranserna till Assad-regimen strypas). Det som blir alltmer brännande är att få stopp på striderna för att kunna lindra katastrofen, men också för att kunna få igång en politisk process där de syriska massorna inte bara blir vanmäktiga betraktare och offer för ett krig vars konsekvenser blir alltmer förödande, utan får en chans att göra sina röster hörda.

Men frågan om vapenstöd innehåller även många komplikationer som jag inte tycker har penetrerats tillräckligt, eller snarare knappast alls. Därför kommer jag att först försöka problematisera frågan och formulera lite mer allmängiltiga kriterier som revolutionära socialister bör hålla sig till när de förespråkar vapenstöd.

Vapenstöd till progressiva, sekulära krafter?

Revolutionära socialister är inga pacifister. Självfallet kan vi inte principiellt vara emot vapenleveranser till en pågående revolution. Om vi hade möjlighet att leverera vapen till

⁴ Enligt UNHCR i mitten av november så hade över 2,2 miljoner ”sökt skydd hos UNHCR i grannländerna” (se <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/syria.php>). Över 1,5 miljoner av dessa har tillkommit under 2013 (¾ av dem är kvinnor och barn.). Om inbördeskriget fortsätter så beräknas att närmare 3 miljoner kommer ha flytt Syrien i slutet av innevarande år. Och i slutet av nästa år så kommer detta att ha ökat till 5 miljoner. I dessa siffror ingår inte internflyktingarna, som hittills varit mångdubbelt fler! Enligt vissa beräkningar (vilka givetvis är svåra att verifiera), så är sammanlagt redan över 9 miljoner på flykt, dvs över 40% av Syriens befolkning!

Redan det faktum att så många syrier flytt landet visar att levnadsförhållandena blivit outhärdliga och att man inte tror på en snar seger för någondera sidan, eller att ”fel” sida ska segra. Rapporter från folk som varit på plats bekräftar denna konklusion.

Flyktingkatastrofen innebär också oerhörda påfrestningar för de grannstater som får ta emot flyktingmassorna, Allra värst är det för Libanon, som sedan länge har svåra interna problem. Detta lilla land med lite drygt 4 miljoner invånare har redan tagit emot 824 000 syrienflyktingar.

⁵ Detta gäller även *militärt* – det finns ingen central samordning, vilket minskar upprorets styrka. De olika väpnade grupperna agerar ofta var för sig och det förekommer även strider mellan dem, särskilt mellan extremt islamistiska förband å ena sidan och sekulära, icke-jihadistiska eller kurdiska styrkor å den andra.

verkliga revolutionära krafter i Syrien – i synnerhet sådana som vore för en socialistisk omvälvning av Syrien baserad på de syriska arbetarnas och fattigböndernas egna demokratiskt organiserade organ och som uppenbart hade folkligt stöd och förankring – då skulle vi inte tveka en sekund.

Men att stödja och eftersträva vapenleveranser som är kopplade till imperialistiska och andra kontrarevolutionära krafter (där Saudiarabien och Qatar intar en särställning) strategier och villkor det är något helt annat. Dessa krafter syftar inte till att gagna de förtryckta och exploaterade massorna, utan tvärtom egna reaktionära intressen.

Och faktum är, att när det gäller Syrien, så är det tyvärr enbart imperialistiska stater och med dem allierade (inberäknat de regionala makterna Turkiet, Saudiarabien och Qatar å ena sidan och Iran å den andra) som idag kan leverera vapen och därmed är varje krav på vapenstöd till oppositionen problematiskt.⁶

Ett ställningstagande för vapenstöd måste dessutom baseras på en analys av konkreta förhållanden, dvs av de stridande krafterna och deras sammansättning och styrka och givetvis på det sociala, ekonomiska, politiska och militära läget i stort. Och ett abstrakt principiellt förespråkande av väpnad kamp och vapenstöd, utan att fråga sig *vem* som ska leverera vapnen, *till vilka* och *hur* osv, duger inte. Att man måste fråga sig *vilka* som ska få dessa vapen (och då inte bara i allmänna termer), hur vapenstödet ska gå till osv, borde egentligen vara självklart, men i stort sett har man blundat för sådana frågor. Talet om att förse (den sekulära, progressiva?) oppositionen med vapen förblir tomma fraser, ett fikonlöv under vilket man döljer sin egen politiska inkompetens och oförmåga att åstadkomma något som i verkligheten betyder något. Det faktum att vi, dvs vänstern, inte har någon som helst möjlighet att påverka vapenleveranserna sopas under mattan. Ändå borde nästan vem som helst begripa, att när imperialistmakter (eller reaktionära stater som Saudiarabien) levererar vapen så är det till deras förbundna, inte till några anti-imperialister eller socialister. Eller tror man att vi kan manipulera CIA, MI6 osv till att beväpna genuint revolutionära krafter (vilka nu de kan vara)?

Jag återkommer till dessa problem. Men först gör jag en liten utvikning för att få lite andra perspektiv.

Trotsky och Spanien

Låt oss titta tillbaka litet i historien för att ta reda på hur våra revolutionära förebilder såg på sådana här problem. Givetvis kan man vifta undan sådana historiska exempel med argumentet att de hade fel, att situationen idag är så annorlunda att exemplen saknar relevans osv. Men inte desto mindre så kan det vara nyttigt att ta del av hur de resonerade och på sätt få lite andra perspektiv. Jag nöjer mig här med att kortfattat exemplifiera med Trotskijs syn på Spanien.

Grundvalen för Trotskijs ståndpunktstaganden och förslag var *klasstänkande* och *klassolidaritet*, dvs hur man med vapenstöd skulle kunna stödja de progressiva, revolutionära krafterna och hur dessa skulle kunna hålla sig oberoende av borgerliga krafter.

Självfallet tog Trotsky ställning för vapenleveranser till republiken Spanien när Franco & Co, med stöd av det fascistiska Italien och nazistiska Tyskland, gjorde uppror mot den lagligt

⁶ Att idag, som under spanska inbördeskriget, rikta sig till ”arbetarrörelsen i alla länder” för att genomdriva vapenstöd är bara korkat, och ingen har heller förslagit något sådant. För hur skulle dagens arbetarrörelse kunna förväntas (eller ens ha resurser till) att skicka vapen? Inte heller har det föreslagits att man borde rekrytera frivilliga till en internationell brigad. Den arbetarrörelse som finns idag och som har politisk makt (t ex Holland i Frankrike) har inget intresse av sådant, utan står för en imperialistisk politik i nära samarbete med USA. Och dessutom finns (vad jag vet) ingen organiserad politisk arbetarrörelse att knyta kontakter med inne i Syrien.

valda regeringen. De som gjorde uppror var ju reaktionära krafter, vars mål var att krossa arbetarrörelsen och införa en öppen diktatur.

Trotsky var för att sända frivilliga till Spanien för att kämpa mot Franco & Co. Så här uttalande sig Trotsky i en intervju i början av 1937:⁷

”Har jag eller har jag inte givit ‘förhållningsorder’ om att hjälpa den republikanska fronten att skaffa frivilliga? Jag har inte givit ‘förhållningsorder’ till någon. Jag brukar överhuvudtaget inte ge ‘förhållningsorder’. Jag uttrycker mina *uppfattningar* i artiklar. *Bara ynkryggar, förrädare och fascist-agenter kan förneka de spanska republikanska arméerna hjälp*. Det är varje revolutionärs grundläggande plikt att kämpa mot Francos, Mussolinis och Hitlers gäng.” [Intervju med Havas, 19 februari 1937]

Trotsky var givetvis också för att non-interventionspakten skulle upphävas, så att den spanska republiken skulle kunna köpa vapen för att försvara sig själv. Det faktum att Spanien hade en lagligt vald regering som Franco revolterat mot (med direkt militärt stöd från fasciststaterna Tyskland och Italien) spelade också en roll i sammanhanget, inte minst i argumentationen, eftersom de ”demokratiska” imperialistmakternas agerande visade att deras omsorg om demokratin var minst sagt ljum. Men lägg märke till att Trotsky inte förespråkade direkt inblandning från andra imperialistmakter (han visste att något sådant inte skulle gynna revolutionen).

Men Trotskys synpunkter på vad som borde göras var inte orubbliga abstrakta principer oberoende av tid och rum. När situationen i Spanien ändrades, så modifierade också Trotsky sin hållning till vapenstöd och frivilliga.

De följande intressanta och tänkvärda Trotsky-citaten är från ett drygt halvår senare (hösten 1937), dvs efter majhändelserna i Barcelona, då repressionen mot det anti-stalinistiska arbetarpartiet POUM (och mordet på dess främsta ledare Andreu Nin m fl) liksom förföljelserna mot övriga radikala strömningar inom arbetar- och bonderörelsen hade satt igång på allvar.⁸

Första citatet handlar om hur man skall förhålla sig till vapensändningar:

”Låt oss ta ett exempel: två fartyg med vapen och ammunition lägger ut från Frankrike eller från USA – det ena på väg till Franco och det andra till Negrín. Vilken hållning ska arbetarna inta? Utföra sabotage mot båda fartygen? Eller bara mot det som är på väg till Franco?

Vi är inte neutrala. Vi kommer att låta fartyget med ammunition till Negríns regering passera. Vi hyser inga illusioner: av dessa kulor skulle bara nio av tio avfyra mot fascisterna, minst en skulle riktas mot våra kamrater. Vi är inte neutrala. Vi kommer inte att låta fartyget med ammunition till Franco passera. Men om ett väpnat uppror skulle starta i Spanien skulle vi givetvis försöka styra över ammunitionsfartyget till de arbetare som rest sig. Men när vi inte har den styrkepositionen väljer vi det mindre onda.” [Trotsky, *Svar på frågor om läget i Spanien (En kortfattad sammanfattning)*, 14 september 1937]

Trotsky är således fortfarande för vapensändningar till republiken (dessa kom huvudsakligen från Sovjet, i mindre omfattning från Mexiko), men han omgärdar nu detta med reservationer, samtidigt som han pekar på möjligheten av ett arbetaruppror, då man måste försöka styra om så att vapnen kommer dessa till del.

Men när det gäller rekrytering av *frivilliga* till regeringsarmén, liksom insamling av penningmedel till den republikanska staten, så har den förändrade situationen fått Trotsky att ändra

⁷ De frivilliga som kämpar i Syrien är knappast några företrädare för det internationella proletariet, utan representerar i första hand reaktionär islamistisk fundamentalism, typ al Qaida. Våra svurna fiender alltså.

⁸ Om detta se [Mordet på Andreu Nin – hur gick det till?](#) av M Fahlgren och [Repressionen mot anarkister och POUM under spanska inbördeskriget](#) av Burnett Bolloten.

sig. Han är nu emot detta! I stället ska hjälpen riktas direkt till den revolutionära arbetarrörelsen menar han. Så här säger Trotskij:

”Kommer vi, som revolutionärt parti, att mobilisera nya frivilliga åt Negrín? Det skulle vara det samma som att sända dem i armarna på GPU. Samla in pengar åt Negríns regering? Absurt! Vi kommer att samla in pengar åt våra egna kamrater i Spanien. Om vi sänder kamrater över gränsen kommer det att vara i konspiratoriskt syfte, för vår egen rörelse.

Vår inställning till kommittéer som Nordamerikanska kommittén för den spanska demokratin, till möten, fackliga aktioner, osv.? Vi kommer att försvara idén om att fackföreningarna ska samla in pengar, inte till regeringen utan till de spanska fackföreningarna, till arbetarnas organisationer. Om någon invänder att fackföreningsledarna i Spanien samarbetar med regeringen och att det således är otänkbart att skicka pengar till dem, kommer vi att svara med att peka på ett enskilt exempel: under gruvarbetarstrejken i Storbritannien 1926 skickade vi pengar till gruvarbetarfacket, vars ledare hade nära kontakter med den brittiska regeringen. Strejkkommittéer kan vara reformistiska; de kan ägna sig åt förräderi; de har kontakter med cheferna. Men vi kan inte undvika dem så länge arbetarna inte är kapabla att ändra på detta. Och därför skickar vi pengar till dem med risk för att de kommer att förråda arbetarna. Vi varnar arbetarna för detta och när det inträffar säger vi, ’Ni förstår, era ledare har förrått er.’”

För att i möjligaste mån undvika missförstånd, så vill jag här betona att Trotskij, när han diskuterade taktiska förhållningssätt, utgick från den *konkreta situationen*, men han gjorde det inte på ett godtyckligt sätt, utan han hade alltid en *klassmässig* utgångspunkt – det var t ex aldrig fråga om att be imperialister om hjälp, utan det handlade om att stärka den revolutionära sidan – arbetarklassens frigörelse måste vara dess eget verk.

Det spanska inbördeskriget var ett *klasskrig*. Det som Trotskij förespråkade var *klassolidaritet* (strejker, bojkotter, insamlingar, propaganda, frivilliga), inte direkt ingripande från t ex Frankrike och England, vilket f ö skulle ha omvandlat klasskriget till ett inter-imperialistiskt krig, dvs med allra största sannolikhet inneburit den spanska revolutionens död (om inte alltihopa kunde omvandlas till ett alleuropeiskt klasskrig, dvs revolution).⁹

⁹ Det råder en oerhörd begreppsförvirring inom delar av den svenska vänstern. Tag t ex följande korta meningsutbyte på Facebook (17/11):

Sven J: Om USA på nåt sätt hade stött regeringssidan under Spanska inbördeskriget, hade Europas socialister då vägrat att stödja folkets kamp mot fascisten Franco..?

Benny Åsman: Sven, sluta upp med att ställa kniviga frågor. Det stör vissas nattsömn och dagdrömmeri.

Kommentar: Att kanske inte frågeställaren begriper vad en revolutionär politik innebar i Spanien, det är en sak, men att Benny, som borde veta bättre, skämtar bort hela frågan är symptomatiskt. Här skulle Benny ha kunnat förklara lite om den klasslinje som revolutionärerna stod för, men det vill han uppenbart inte besvara sig med (eller så har han glömt allt han lärt sig).

Låt då mig därför besvara frågan åt BÅ: Revolutionärer skulle ha hälsat med tillfredsställelse om USA levererat vapen till republiken och underlättat för arbetare som ville åka till Spanien och kämpa mot fascismen och för revolutionen. Men faktum är att USA var emot det. Varför det då? Jo, stora delar av amerikanska storkapitalet stödde Franco, av den mycket enkla anledningen att de var emot revolution – de hade borgerlig klasskänsla, som sade dem att man inte kunde stödja republiken för det skulle kunna leda till en socialistisk revolution. Exempelvis stödde amerikanska oljekapitalister Franco bl a genom att leverera olja i på kredit, dvs reaktionärerna fick uppskov med betalningen. På liknande sätt betedde sig Storbritannien. Och Frankrike, som hade en folkfrontsregering under en del av tiden, ställde också upp på non-interventionspolitiken. Att spekulera i att de skulle ha kunnat helhjärtat stödja republiken mot Franco – det är dagdrömmeri om något. Men återigen, om de hade levererat vapen och försvårat för Italien och Hitler att intervensera, då skulle detta ha hälsats med tillfredsställelse av revolutionärerna.

När man läser ett sådant svar som Bennys i meningsväxlingen ovan, då kan man inte undgå att ställa sig frågan om vilka referensramar som bloggarna Kildén & Åsman har när det gäller Syrien. Vart har marxismen tagit vägen? Och klasstänkandet som är centralt i marxismen? Hela K&Å:s politik när det gäller Syrien genomsyras av brist på marxistiskt baserad politisk analys och klasstänkande: De talar ofta om ”folkets uppror” mot ”monstret Assad” osv. dvs de föredrar en borgerlig terminologi och att använda starkt känsloladdade begrepp i

Syrien och vapenstödet

Detta att försöka ställa frågan om vapenstöd, och överhuvudtaget vår politik när det gäller Syrien, utifrån ett *klassmässigt* perspektiv, har i stort sett fullständigt lyst med sin frånvaro hos vissa debattörer, anser jag (f ö är det svårt att betrakta upproret som ett klasskrig, det är en blandning av en massa olika konflikter, där inte minst etniska och religiösa spelar en stor och uppenbarligen växande roll). Man arbetar huvudsakligen med klasslösa kategorier som folket, rebellerna osv, utan att göra seriösa försök att ta reda på mer om hur olika politiska och andra strömningar på rebellsidan ser ut och agerar. Förvisso förnekas numera inte (från början gjorde det faktiskt det) problem med jihadisterna, att det finns motsättningar mellan olika etniska och religiösa riktningar osv, men dessa frågor hamnar ändå i bakgrunden, de anses vara sekundära. Å andra sidan pekar man på positiva exempel (mest uttalanden) från bl a lokala samordningskommittéer – som vi heller egentligen inte vet så mycket om (vi vet t ex mycket litet om vilken förankring som dessa har, dvs de som står bakom de uttalanden som vi erhåller).

För att se sanningen i vitögat: Vi vet mycket lite om de politiska strömningarna inne i Syrien och deras faktiska politik (man kan f ö fråga sig om det överhuvudtaget är möjligt att bedriva någon form av meningsfullt politiskt arbete under rådande förhållanden).¹⁰ Det enda som vi egentligen vet är att de sekulära socialistiska krafterna är svaga och även råkat ut för stora förluster under inbördeskriget.¹¹ Dominerar gör islamister av olika schatteringar (här syftar jag inte bara på jihadisterna, utan även mindre fanatiska riktningar, såsom Muslimska brödraskapet), men uppgifter om styrkeförhållanden osv är av naturliga skäl osäkra.

Märkligt nog har denna okunskap om politiska styrkeförhållanden ibland tillgripits som ett argument för att vi *inte* bör försöka formulera en politisk inriktning för kampen och solidariteten, utan att vi måste nöja oss med att stödja den väpnade kampen och förespråka en ”militär” lösning (militär seger). I det sammanhanget har oppositionsstyrkornas brist på vissa vapen (såsom luftvärnsrobotar) hamnat i förgrunden, som om en seger för upproret i första hand skulle vara en vapenteknisk fråga, och inte en politisk. Detta är ett enkelt sätt att slippa ta ställning till en massa politiska problem – men är det särskilt vettigt? Och vilka kan konsekvenserna bli av detta?

Att med så litet på fötterna ha vapenstöd till rebellerna som *huvudinriktning* är lättsinnigt för att uttrycka det milt, ty det är enbart utifrån kunskaper om den faktiska situationen som vi kan utforma en vettig politik, där vapenstöd f ö bara kan/borde vara en underordnad aspekt.

Man har dessutom – enligt min uppfattning – missat det som borde vara *huvudaxeln* i en politik när det gäller Syrien (och hela området), nämligen behovet av ett revolutionärt ledarskap, formulandet av politiska krav/paroller anpassade till det konkreta läget, enhetstaktik, oavhängighet från borgerliga krafter (inklusive imperialister och islamister) osv. Det är t o m så, att framförandet av sådana åsikter av vissa stämplat som besserwisserfasoner och skrivbordskonstruktioner, att det i stället gäller att stödja den kamp som faktiskt förs och inte komplicera till saker och ting. Därmed så har man i praktiken också av sagt sig allt ansvar för slutresultatet av denna kamp.

stället för marxistiska dito (klasser, klassintressen, där Assad ses som en representant för en del av den syriska borgarklassen osv).

¹⁰ Vi vet inte det har aldrig gjorts något seröst försök att försöka reda ut frågor som: vilket stöd de olika riktningarna har inne i Syrien. T ex är det uppenbart att Assad har ett visst folkligt stöd – annars skulle han ha fallit för länge sedan, men hur stort är det, vilka folkgrupper gäller det, vilka är orsakerna till detta stöd osv? Och hur ser det ut på oppositionssidan? Vilka politiska försök görs för att ändra dessa förhållanden? Osv osv.

¹¹ Det är mycket svårt att finna några tydliga vänsterströmningar inom oppositionen, med ett undantag: kurderna, som försöker hålla distans till övriga oppositionen och fört hårda strider mot islamistisk milis för att försvara de kurdiska områdena. Mer om detta, se Aron Lunds artikel [Kulturkrock i krigets Syrien](#) (från 19/11).

Att lägga huvudvikten vid den väpnade kampen, som nu pågått i nära 3 år med fruktansvärda lidanden för massorna, och då det *militärt* inte finns något som tyder på att *progressiva* krafter av egen kraft kan gå segrande ur striden, utan tvärtom sekteristiska (reaktionära) krafter växer sig allt starkare, det är en ansvarslös linje. Det innebär att sätta vapen före politiken.¹² Och det innebär att acceptera att delta i spelet på samma premisser som imperialisterna, ett spel där de har alla triumf på hand och vi ingenting.

Att t ex kräva att motståndsrörelsen/oppositionen ska förses vapen – av imperialisterna, vem annars? – och förvänta sig (!?) eller förespegla att detta överhuvudtaget är möjligt utan politiska och andra förbehåll, det är illusionspolitik. Den som tror att man kan få USA eller någon annan att beväpna progressiva oppositionsgrupper (eller t o m revolutionära socialister) och detta t o m villkorslöst, den blundar för verkligheten. Hur naiv får man bli? Och att se detta som en viktig del i en revolutionär politik är självbedrägeri. Det innebär dessutom att man slår blå dunster i ögonen på de revolutionära kamrater som lyssnar på oss – det är bondfångeri!

Att förespråka vapenstöd blir därmed i *praktiken* ett stöd till de pro-imperialistiska krafterna inom oppositionen: Om stormakterna sätter vapen i händerna på oppositionen, då är det till de delar som de tror sig kunna ”lita på”, de som står närmast dem själva, dvs pro-västliga krafter och icke-jihadistiska islamister (såsom Muslimska brödraskapet – vilka är reaktionära, om det råder ingen tvivel). Och är det så att man anser att det inte spelar någon större roll, dvs. att även ett sådant vapenstöd är OK (bättre än ingenting), då bör det sägas rent ut – men räkna inte med mitt stöd för en sådan inriktning.¹³

Nu är det dessutom faktiskt så, att t o m västimperialisterna tvekar att beväpna de som står dem politiskt närmast. Varför? Jo, bl a därför att situationen är så komplex att det är svårt att veta var vapnen hamnar (t ex lär det finnas över 1000 olika väpnade grupper). Detta är en viktig anledning till att USA inte levererat luftvärnsrobotar (de kan ju hamna hos al-Qaida-liknande grupper med konsekvenser som Washington absolut inte vill veta av).

Och vi för vår del vet avsevärt mindre än de amerikanska, brittiska och franska spionorganisationerna om de progressiva, sekulära krafterna (om det ens finns sådana), vilka kanaler som finns till dem osv.

Att framföra krav på vapenstöd till progressiva rebeller, något som vi *vet* inte kan genomdrivas i praktiken, vad är det för vits med det? Eller bör vi inta hållningen att allt vapenstöd till oppositionen är OK, dvs ska vi inte bry oss om var vapnen hamnar?¹⁴ Och hur kan man mobilisera för sådant vapenstöd?

I stället för att sprida illusioner, som riskerar att leda oppositionen rakt i armarna på svurna fiender till allt vad demokrati och socialism heter, borde våra krafter inriktas på att mobilisera

¹² Detta var vad man gjorde – men faktiskt med mer under fötterna än nu – när delar av den världstrotskistiska rörelsen kring 1970 stödde en gerillainriktning i Latinamerika. En del av debatten kring detta finns på marxistarkivet: [Argentina och Bolivia - ett bokslut](#). Av Hugo Blanco m fl och [Till leninismens försvar - Till Fjärde internationalens försvar](#) av E Mandel.

¹³ Om vapenstöd från imperialisterna säger Syrien-kännaren G Achar: ”Västmakterna skulle inte ge något betydande stöd – i synnerhet inte militärt stöd – till någon, för de har inte tilltro till någon kraft inom oppositionen.”

Och han fortsätter med att citera chefen för USA:s högsta militärledning, general Martin Dempsey: ”Syrien idag handlar inte om att välja mellan två sidor utan snarare att välja en av många sidor. Jag anser att den sida vi väljer måste vara beredd att främja sina och våra intressen när balansen ändras till deras fördel. Idag gör de inte det.” [[Det syriska upproret mot kontrarevolutionerna](#)]

¹⁴ Den enda realistiska möjligheten att stödja oppositionen med vapen är genom kanaler som den som representeras av den svenske medborgaren Haytham Rahmeh, en f d Stockholms-imam som övergått till att smugla vapen till rebeller i Syrien (detta rapporterades av Sveriges Radio 31 oktober). Mottagare är rebellenheter som står Muslimska brödraskapet nära.

för målsättningar som är möjliga att uppnå och som ger utrymme för massaktiviteter.¹⁵ Eller ska vi nöja oss med högljudda proklamationer, yviga gester och munväder? Revolutionära fraser kan låta fint, men om de saknar reellt innehåll, då bidrar de bara till att förhindra att man gör sådant som faktiskt kan göra skillnad – och föra framåt.

Argument för vapenstöd

Det finns en uppsjö med mer eller mindre dåliga argument *för* att vi ska förespråka vapenstöd till oppositionen. Gemensamt för dem alla är att de i stort sett bortser från verkligheten, de kan inte genomföras i praktiken och/eller så innebär de ett stöd till reaktionära krafter.

Det som är märkligt är att även sådana som begriper att vi inte kan åstadkomma något med att kräva vapenstöd, kan försvara detta med att det rör sig om en principiell markering, dvs av typen ”vi vet att vi inte kan framtvunga vapenstöd av det slag som vi skulle vilja se, men vi uttalar oss principiellt”. Vad är det för mening med att uttala sådana ”principiella ståndpunkter”? På vilket sätt kan de bidra till seger för upproret? I själva verket bidrar de bara till bygget av luftslott, till att sprida falska förhoppningar bland de som lyssnar på fraserna. Pratet om vapenstöd blir till en mask bakom vilken döljs oförmågan att formulera en politik som kan åstadkomma något vettigt (vilket faktiskt är möjligt om man förpassar talet om vapenstöd till papperskorgen där det hör hemma).

Ett lite mer sofistikerat argument, som framförs av personer som förstått att situationen i Syrien håller på att gå över styr och att man därför måste få stopp på kriget (åstadkomma vapenvila), är att Assad har ett för stort militärt övertag och att detta måste utjämnas för att oppositionen skall kunna stärka sin förhandlingsposition. Att den vägen stärka oppositionen skulle faktiskt också kunna falla USA/NATO på läppen om Assad skulle visa sig vara alltför omedgörlig. Men detta är, även ur imperialisternas synvinkel, ett farligt företag, eftersom de inte vet vilka konsekvenserna kan bli (situationen är för kaotisk och de ”säkra” allierade för svaga).

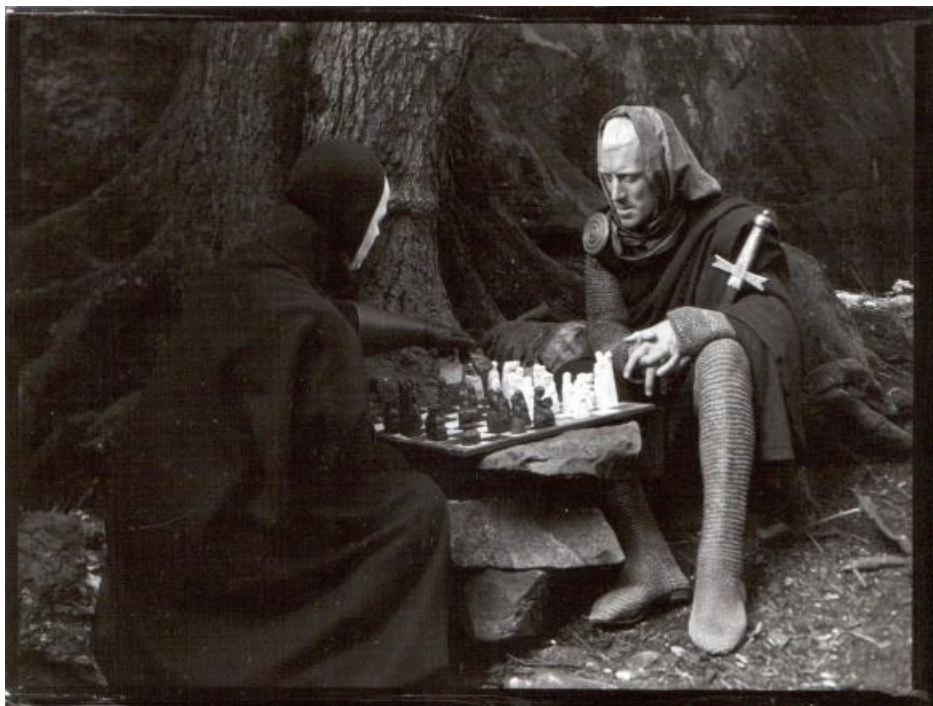
Likväl handlar detta om överväganden som imperialisterna har att ta ställning till, inte en revolutionärt marxistisk rörelse. På den spelplanen är det imperialisterna och regionala makter som bestämmer spelreglerna och det finns ingen anledning att bli pjäser i det spelet, och försöka spela schack med döden likt Max von Sydow i Bergman-filmen ”Sjunde inseglat”.

Att ropa på hjälp från imperialisterna borde vara tabu, men är det uppenbarligen inte, vilket visar hur lågt den politiska medvetenheten har sjunkit hos vissa inom vänstern.

¹⁵ Ett exempel på en politisk fråga där vi eventuellt skulle ha kunnat *bidra positivt* – särskilt om hela vår internationella rörelse bidragit till detta – är att envetet hamra fram nödvändigheten av att bekämpa religiös sekterism och överdriven nationalism genom att kritisera och bekämpa alla yttringar av hat, fördomar, trakasserier osv riktade mot minoriteter i Syrien (alawiter, kristna, kurder osv).

En del av dessa motsättningar har fortplantats till syrier i exil – även i Sverige – vilket bl a lett till att t ex många kristna syrier hamnat på andra sidan av barrikaderna, eftersom de är mer rädda för oppositionens jihadistiska falanger än för Assad. Hur har dessa bemötts? Det problemet borde ha attackerats genom att aktivt försöka ta upp diskussioner om nödvändigheten av att bekämpa den religiösa fundamentalismen, både inom de grupper som aktivt stöder upproret och utåt gentemot andra grupper. Jag har då inte sett att man ens försökt. I stället har jag fått rapporter om konfrontationer, där sådana grupper stämplas som kontrarevolutionärer. Det är inte rätt metod att ta itu sådana problem. Man måste ta deras rädsla på allvar. Att t ex skrika ”Där kommer fascisterna” när ett gäng knutna till Syriensolidaritet anslöt sig till anti-Obama-demonstrationen i Stockholm i höstas är ett uttryck för en djupt sekteristisk attityd, som visar fullständig avsaknad av förståelse för problemen och hur de bör attackeras. I stället för att försöka bryta ner skrankorna mellan olika grupper byggs högre och tjockare murar.

Förvisso råder inget tvivel om vilken principiell ståndpunkt SP har när det gäller religiöst motiverad sekterism och dyligt, men det blir i praktiken bara läpparnas bekännelse om man inte med kraft försöker överbygga sådana motsättningar. Detta borde ha varit något som man hade kunnat ägna betydligt mer kraft åt i stället för att sälla oss till vapenlobbyn där vi ändå inte kan utöva något inflytande (och bara hjälper till med att vilseleda de som lyssnar på oss).



Sjunde inseglet

Imperialisternas mål

Självfallet vill imperialisterna stärka de krafter som de räknar med att kunna kontrollera och det betyder – ha inga vanföreställningar om det – att de vill komma överens med delar av Assads statsapparat och delar av oppositionen. De har allsedan upproret började velat göra sig av med Assad, men inte till varje pris som helst. De vill samtidigt – visa av fiaskot i Irak – bevara stora delar av den gamla statsapparaten intakt, dvs delar av armén och polisen. De vill inte störta Assad på vinst och förlust, utan söker andra politiska grupperingar och personer som kan ta över. De vill *inte* att islamistiska fundamentalister ska ta över (oavsett vad ”myrdalianerna” kring tidningen FiB/K och föreningen Syriensolidaritet tror) och givetvis inte heller den folkliga rörelsen (som de inte har kontroll över och som fö saknar en medveten politisk representation). Det är därför som de nu – efter ryssarnas utspel om giftgaslagren – tacksamt tagit emot möjligheten att försöka finna en diplomatiskt baserad politisk ”lösning” – ty resultatet av en militär attack är inte lätt att förutse, och kan ge som resultat att andra än de avsedda drar vinstlotten och till att sådana oppositionella krafter som man absolut inte vill stärka gynnas. Man vill heller inte ha en kaotisk situation som den i Libyen.

Det USA skulle *vilja* åstadkomma är en politisk lösning där Assad och hans närmaste ställs åt sidan, gärna utbytt mot någon general eller någon direkt västlakej (se på Irak!). Men, nu har det visat sig att det är mycket svårt att mönstra en stark och enig (provästlig) oppositionskraft som skulle kunna ta över. Därmed minskar alternativen för Washington. På kort sikt finns bara två huvudalternativ: en regim baserad på den gamla Assad-armén (detta bl a för att hålla tillbaka jihadisterna) eller en icke-jihadistisk islamistisk regim där Muslimska brödraskapet (kanske via Nationella koalitionen) spelar en viktig roll. Det är också möjligt att försöka kombinera dessa två. Och om inte Washington kan hitta något trovärdigt alternativ till Assad, ja då kan de t o m acceptera att Assad sitter kvar tills vidare.

Jag återkommer till problemet med oppositionen i slutet av artikel, se avsnittet ”Behovet av en politisk ledning”.

Om man förstår hur det faktiskt ligger till, då är det också möjligt att utforma en politik som kan försvåra genomdrivandet av reaktionära lösningar. Men om man bara ser alternativet militär seger för den ena eller andra sidan, ja då bidrar man till att fördjupa katastrofen.

Överenskommelsen om Syriens kemiska vapen i FN:s säkerhetsråd 28/9 visar att såväl USA som Ryssland inte längre vill låta det hela fortgå som det gjort hittills. Ska vårt svar på detta vara likt jihadisternas: ”Fortsatt väpnad kamp! Segra eller dö!” + ”Vapen till oppositionen!”? Eller bör vi fästa uppmärksamheten på möjligheten att styra in på en annan väg och politiskt rusta för att verka under de nya omständigheter som detta skulle innebära?

Anledningarna till att USA och Ryssland vill få ett slut på, eller åtminstone dämpa konflikten är inte så svåra att förstå:

- 1) Ryssland (och Iran) vill bevara så mycket som möjligt av sitt inflytande i regionen, men kostnaderna för kriget börjar bli för stora på flera sätt (ekonomiskt, politiskt).
- 2) USA ser inte en total seger för oppositionen som något bra perspektiv, ty det finns för många okända ”variabler” med i spelet. Man vill inte ha en fundamentalistisk islamistisk regim och vill helst att stora delar av den gamla statsapparaten ska vara intakt – för att inte få en ny situation av Iraks typ. Det var en viktig anledning till att Obama tvekade att attackera Syrien trots att han skramlade ordentligt med vapnen i några dagar. En annan var att allmänna opinionen både i och utanför USA (särskilt bundsförväntan Storbritannien) var emot ett sådant militärt äventyr. Osv.
- 3) Både Ryssland och USA är oroade över den allt starkare ställning som jihadistiska grupper fått i upproret.

Detta är bakgrunden till att Moskvas utspel om att skrota Assads kemiska vapen så snabbt fick ett positivt gensvar från Washington. Obama fick en välkommen möjlighet att backa från sitt bombhot utan att tappa ansiktet, och en möjlighet att försöka få slut på kriget som inte alls utvecklat sig som Washington hoppats. Det ryska utspelet kom så lägligt och gav så snabbt resultat att många misstänkte att amerikanerna och ryssarna kommit överens om detta på förhand (vissa uttalanden av den amerikanska utrikesministern Kerry tydde för ö på det).

Nu står vi där. Det diplomatiska spelet har tagit fart. Även USA:s fiende nr 1 i regionen, Iran, har dragits in i processen. Stormakterna, men även flera andra länder i Mellanöstern, ser positivt på utvecklingen som kanske kan lösa upp en del spänningar. Det avtal om Irans kärnenergiprogram som slöts 24/11 är ett uttryck för denna nya utveckling. Det enda land som tydligt uttryckt avsmak för det hela är Israel (som ser Syrien-konflikten som en bricka i spelet för att sätta åt Iran). Saudiarabien, som också vill komma åt Iran, och som har sin egen reaktionära agenda för Syrien, har inte heller visat någon entusiasm för de nya signalerna.

Avspänningen med Iran har självfallet betydelse även för Syrien, eftersom Iran är en av Assad-regimens viktigaste uppbackare. Hur detta politiska spel kommer att sluta är svårt att bedöma eftersom så många intressenter är inblandade. Men att situationen förändrats, och ett delvis nytt läge har uppstått, det är uppenbart. Det är därför inte heller särskilt förvånande att man idag, 25/11 2013, tillkännagivit att förhandlingar mellan Assad och oppositionen ska inledas i januari nästa år.

Att man på den vägen skulle lösa de grundläggande problemen i regionen, det är dock uteslutet. Det är de rikas och mäktigas intressen som man kommer att försöka tillgodose. De arbetande massorna lär inte få mycket ut av den kaka som man nu vill omfördela. De ekonomiska, politiska osv problemen och motsättningarna kommer att bestå. Men det ger en möjlighet att fortsätta kampen i andra former, mindre katastrofala för Syriens massor.

Och om försöken att åstadkomma vapenvila misslyckas, vilka är då alternativen? Ett fortsatt krig utan slut i sikte? Ett plötsligt sammanbrott för Assad-regimen? Militär seger för Assad? Utländsk militär intervention? ...

Det faktum att oppositionen är mycket politiskt splittrad betyder att det inte finns något klart politiskt alternativ till Assad. Detta ökar risken för territoriell uppsplittring ("balkanisering") av Syrien, vilket vi redan kan se konturerna av, liksom fortsatta strider mellan olika rebellgrupper (som i Libyen) – detta har det också kommit många rapporter om under de senaste månaderna. Och tyvärr lär inte ens vapenvila innebära slutet på detta, även om det avsevärt skulle förbättra situationen i stort.

Fiendens fiende

Det är tragiskt att även vänstern i arabvärlden i så stor utsträckning valt att agera enligt idén fiendens fiende är min (tillfälliga) vän/allierade. Det var vad som skedde i Egypten, då stora delar av de som tidigare stödde Mubarak stödde armén för att bli av med Muslimska brödraskapet. Resultatet ser vi nu: militärdiktatur.

Liknande tendenser ser vi i Syrien, där delar av oppositionen ropar efter hjälp från imperialismen. Detta leder åt helvete, precis som i Egypten. För socialister är det nödvändigt att **politiskt** organisera sig och agera oberoende av alla borgerliga krafter. Och det betyder att man i största möjliga mån måste försöka klara sig utan militärt stöd. Om inte regimen kan besegras med i huvudsak politiska medel och massmobiliseringar, ja då blir slutresultatet som det verkar bli nu i Syrien – ingen revolutionär seger, utan ett förödande krig, ett sönderslaget land, massor med döda och lemlästade, massor i exil. Och de som överlever är märkta för livet (inte minst psykiskt), hatet mellan olika religiösa/nationella folkgrupper har underblåsts och resulterat i massmord och etnisk rensning osv. Det har redan gått så långt att det är svårt att se hur man skall kunna vända på utvecklingen. Och ju längre det fortgår, desto värre blir det. Är det vettigt att låta detta bara fortsätta? Pumpa in mer vapen? Döda, lemlästa, tortera, våldta och fördriva fler?

Och inte nog med att situationen i Syrien är katastrofal. Kriget påverkar också de omgivande länderna, både genom enorma flyktingströmmar och genom att den väpnade konflikten tenderar att sprida sig (till Libanon, Jordanien och Irak).

Dagens svåra situation

Även om man i *princip* måste stödja upprorets progressiva delar, så är det att stoppa huvudet i sanden att inte inse att Syrien och dess folk bokstavligen håller på att gå under, och därför måste vi försöka ge ett annat vettigare politiskt perspektiv än bara applådera fortsatt väpnad kamp.

Det ursprungliga upproret lever fortfarande, men under miserabla förhållanden. Krigströttheten är mycket utbredd. För majoriteten av vanliga människor i Syrien är det den dagliga kampen för att överleva som gäller. För att upproret ska ta fart igen (i andra former) krävs att de väpnade striderna upphör, så att de miljontals människor som befinner sig på flykt kan återvända hem, producera mat, påbörja återuppbyggnad av bostäder, vägar, fabriker, sjukvård, skolor osv – och börja agera politiskt! Och under sådana omständigheter blir det också möjligt och meningsfullt att på bred front och på olika sätt stödja det lidande folket i Syrien, inklusive materiellt (mat, kläder, sjukvård ...).

Det är enbart genom att få stopp på striderna som det kan skapas utrymme för en politisk process som kan leda framåt. En process där inte bara beväpnade män kan delta, utan även de folkliga massor som idag till stor del förvandlats till åskådare och offer i ett krig som drabbar i stort sett allt och alla.

Varför skulle det vara fel att försöka få stopp på detta krig där vi inte kan se ett ”lyckligt” slut inom överskådlig tid? Är det ”pisshumanism”? Är det att ”förråda revolutionen”? De som säger så visar bara att de saknar tillräckligt med inlevelseförmåga att sätta sig in i den situation som idag råder i Syrien, där levnadsbetingelserna som sådana håller på att förstöras. Och när man hamnat i en sådan situation och inte kan se ”ljuset i tunneln”, ja då måste man försöka välja en annan väg.

Folken i Syrien behöver andrum

Om inbördeskriget fortsätter, då kommer priset även för en revolutionär seger att bli ohyggligt, om en sådan överhuvudtaget är möjlig, vilket är ytterst tveksamt. Med en revolutionär seger menar jag då inte bara att Assad störtas, vilket säkerligen kommer att ske förr eller senare (Assads dagar är räknade oavsett hur inbördeskriget slutar). Inte heller vill jag beteckna som en revolutionär seger alternativet att Assad-regimen ersätts av en islamistisk eller en pro-imperialistisk regim, eller att vi får en situation liknande eller ännu värre än den i Libyen (tyvärr är det en utveckling som är ganska trolig om det försätter som nu, och tyvärr även om striderna upphör – det har redan gått för långt).

Det som behövs i Syrien (och i övriga arabvärlden) är politiska rörelser/partier som har någorlunda vettiga program. Utvecklingen i Egypten, Libyen, Tunisien osv visar med all önskvärd tydlighet att det inte finns sådana krafter (av betydelse), och att utan dem går det åt h-e. Den revolutionära vänsterns huvudinriktning borde vara att bidra till att råda bot på dessa brister, dvs programmatiskt och organisatoriskt verka för byggandet av revolutionära organisationer. Det har skändligen misslyckats hittills – man har inte ens försökt. I stället har vänstern i stor utsträckning bara fungerat som hejarklack till den förvirrade kamp som förts och inte ens försökt skola den egna kadern i en vettig inställning i de grundläggande frågor som utvecklingen ställt. Dvs den revolutionära vänstern har lämnat walk over, abdikerat från sin historiska uppgift, som ingen annan kan lösa. Allt detta under täckmantel över att stödja folkets kamp mot diktaturen (eller ”revolutionen” som vissa föredrar kalla det).

Den nya situationen, som innebär att de flesta av de inblandade internationella ”aktörerna” är inne på att försöka få slut på detta krig, öppnar en möjlighet till att styra in upproret i Syrien på en mer fredlig väg. Vi bör inte ställa oss avvisande till detta, utan försöka dra nytta av en sådan ”öppning”, för att göra det möjligt för de revolutionära krafterna i regionen att slicka sina sår, självkritiskt värdera det som hänt och ta nya tag. Och vi revolutionära marxister i resten av världen bör försöka bidra till att utarbeta och förankra en annan politisk inriktning och stärka och stödja socialisterna i de aktuella länderna, främst politiskt, men även organisatoriskt. Detta blir inte enkelt, våra styrkor är svaga och vi har varit ute på villovägar, men vi kan förhoppningsvis få en möjlighet att bryta den djävulska malström som den s k arabiska revolutionen hamnat i, och då inte bara i Syrien.

Sekteristiskt våld

Att sekteristiskt våld är utbrett i Syrien kan knappast undgå den som följer med i nyhetsrapporteringen. Såväl Assad, genom alawitiska paramilitära grupper å ena sidan, och fundamentalistiska islamistiska milisgrupper, såsom al Nusra och ISIS (Islamiska staten Irak och Levanten), å den andra har bidragit till detta. Och problemet är växande.

Assad-regimen har hela tiden underblåst dessa problem genom att framhålla att den är en garant för de etniska och religiösa minoritetsgruppernas säkerhet, att oppositionen är fundamentalistiskt sunnimuslimsk och på så sätt skrämna vissa grupper att bli neutrala eller ställa sig på regimens sida och splittra oppositionen politiskt, religiöst och militärt. Taktiken härska genom att splittra – har varit effektiv, eftersom Assad-regimen fått hjälp från fundamentalis-

tiska muslimska grupper med egen agenda att skärpa de religiösa motsättningarna och göra sig av med alla ”otrogna”, dvs alla som inte stödjer deras version av sunniislam.

Delar av oppositionen förstod tidigt detta problem och att det var nödvändigt att bekämpa den religiösa sekterismen och finna allierade bland minoriteterna eller åtminstone få dem att ställa sig neutrala. Denna politik misslyckades av flera olika orsaker, bl a för att de krafter som insåg problemet inte förmådde driva frågan med tillräcklig kraft och oskadliggöra de jihadistiska elementen. Till detta bidrog också det faktum att Saudiarabien (världens mest reaktionära stat), Qatar och även Turkiet (i mindre utsträckning) är sunnimuslimska och att de ville utnyttja situationen för att stärka det sunnimuslimska inflytande på shiiternas bekostnad (shiiter dominerar Iran och Irak och har även stort inflytande i Libanon).

Kampen mot den religiösa sekterismen är för tillfället förlorad och därmed är alla förhoppningar om en seger för en ”demokratisk revolution” en ouppnåelig hägring. Att kraftfullt ta itu med och tränga tillbaka sekterismen måste vara en central uppgift efter en eventuell vapenvila. Om man inte lyckas stävja sådana strömningar, ja då kommer även fortsättningsvis hat, sekteristiskt våld och etnisk rensning omöjliggöra en verklig revolution. Här har socialistiska krafter en särskilt viktig roll att spela, genom att fokusera på klassmotsättningar i stället för på nationella, etniska och religiösa motsättningar. Men det kommer inte att bli enkelt att återuppbygga tilliten mellan olika folkgrupper, eftersom inbördeskriget har fördjupat och skärpt dessa problem.

Behovet av en politisk ledning

Politiska krafter m m i Syrien

Vänstern i Syrien är svag och t ex det gamla kommunistpartiet stödjer Assad.

Det finns socialistiska grupper inom oppositionen, men de spelar en marginell roll. Det finns också andra sekulära krafter, men inne i Syrien dominerar islamister, även om långt ifrån alla av dem kan betecknas som jihadister. De sekulära, ofta mer västorienterade (pro-imperialistiska) politikerna (såsom liberaler) har betydligt starkare ställning utanför Syrien.

Mest känd av de politiska oppositionsorganisationerna är **SNC** (*Syriska nationella koalitionen*), som stöds av USA, EU, Golfstaterna och Turkiet. SNC står nära det Muslimska brödraskapet, men är främst en exilorganisation, dvs har svag förankring inne i Syrien.

Eftersom det inte finns någon annan politisk oppositionsorganisation av betydelse (Muslimska Brödraskapet är viktigast), så saknar oppositionen en trovärdig representation.

Detta politiska vakuum beror till stor del på den mycket repressiva Assad-regimen, som under årtionden varit mycket hårdhänt när det gällt att krossa all opposition: Alla embryon till en sådan har förföljts, slagits sönder, fängslats, tvingats i landsflykt osv.

Det är egentligen inte mycket bättre när det gäller den militära ledningen för upproret. **FSA** (*Fria Syriska Armén*) är trots namnet ingen armé, utan ”ett mycket löst organiserat nätverk av självständiga gerillagrupper”. I SvD 8/8 2013 skrev Syrienkännaren Aron Lund följande om FSA och de väpnade grupperna inne i Syrien:

Generalstaben fungerar som en kommitté till vilken rebeller kan ansluta sig för att få del i vapenleveranser från FSA:s utländska sponsorer. De måste då ta avstånd från al-Qaida och lova att stödja Idriss och Nationella koalitionen, men behåller kontrollen över sina egna soldater...

En del rebeller har valt att stå helt utanför FSA-samarbetet. Det gäller främst de mest hårdföra fundamentalisterna, vilka motsätter sig västligt inflytande. Dit hör Ahrar al-Sham, som har bildat Syriska islamiska fronten, en rival till FSA som i december 2012 påstod sig ha 25000 medlemmar. Även al-Qaidas anhängare tar avstånd från FSA.

Nästan alla väpnade motståndsmän tillhör Syriens sunnimuslimska folkmajoritet, medan regimen har sitt främsta stöd i religiösa minoritetsgrupper. Det finns en hel del sekulära aktivister bland exilpolitikerna och inom Syriens fredliga oppositionsrörelser, men det väpnade motståndet är generellt sett religiöst och konservativt, i likhet med de fattiga landsbygdsmiljöer där revolutionen haft sitt starkaste stöd. De ideologiskt övertygade islamisterna är i minoritet, men deras budskap har fått växande genomslag under kriget och de spelar en viktig ledarroll i många allianser.

Det faktum att såväl Nationella koalitionen som FSA har svag förankring inne i Syrien betyder att de inte heller kan driva igenom sin vilja, utan att många helt enkelt struntar i vad de säger. Efter att en del islamistiska rebellgrupper tidigare i höst brutit med FSA, skrev Aron Lund med viss uppgivenhet följande om dess konsekvenser i *Eskilstuna-Kuriren* (3/10 2013):

Nationella koalitionen, som stöds finansiellt av samma stater, har varit tänkt att fungera som Fria syriska arméns politiska gren.

Nu tog dessa grupper alltså avstånd från Nationella koalitionen, i ett gemensamt uttalande med al-Qaida-anhängare. Ett hårt symboliskt slag mot väst- och Gulfstaternas strategi i Syrien.

Det illustrerar också problemet med denna strategi, som från första början har gått ut på att försöka påtvinga gerillarörelsen inne i Syrien – överväldigande islamistisk – en ledning dominerad av västvänliga grupper i exil, många av dem sekulära. Tanken har varit god, men det är en plan som har bortsett från den politiska verkligheten.

Under två års krig har nya ledare trätt fram bland rebellerna inne i Syrien. Politisk makt växer, som bekant, ur gevärspipan, och aldrig är det tydligare än under brinnande inbördeskrig. De män som håller i gevären verkar varken intresserade av något liberalt statsskick eller av att ta order från Washington.

Om det ska gå att nå en politisk lösning på Syrienkrisen – ett stort om – måste man koncentrera sig på de verkliga maktspelarna. Och vilka är de? Å ena sidan den fascistiska Assadregimen, med sin bas av religiösa minoriteter. Å andra sidan rebellernas egna, företrädesvis islamistiska ledare. Dessutom alla de utomstående stater som blandat sig i kriget, från Ryssland och Iran till USA och Saudiarabien.

På en mycket avlägsen fjärdeplats hittas de syriska exilpolitikerna. De må säga rätt saker och drömma vackert om framtiden – men för ögonblicket är de, tragiskt nog, nästan irrelevanta. Man ska för all del stödja dem, men det vore självbedrägeri att tro att de kan genomdriva något fredsavtal mot gerillans vilja.

Således är det politiska panoramat inte särskilt uppmuntrande.

Det behövs revolutionär ledning

Den politiska situationen i världen kännetecknas i sin helhet huvudsakligen av den historiska krisen för proletariatets ledarskap... Mänsklighetens historiska kris reduceras till det revolutionära ledarskapets kris... Den mänskliga civilisationens nuvarande kris är det proletära ledarskapets kris. (Trotskij, [Övergångsprogrammet](#))

När Trotskij skrev raderna ovan handlade det om ett revolutionärt socialistiskt parti som skulle ersätta de bankrutta stalinistiska och socialdemokratiska partierna. Men behovet av revolutionära partier är inte något som bara "trotskister" brukar framhålla, utan det gäller i stort sett alla med rötter i den "leninistiska" traditionen (även maoister och stalinister).

Tyvärr är ofta tal om behovet av ett revolutionärt parti något som sägs utan närmare eftertanke, en fras som man pliktskyldigast strör omkring sig. Det framstår ibland närmast som en magisk formel utan reellt innehåll.

Ändå finns det en djup sanning i detta, en sanning som inte bara gäller för en socialistisk revolution, utan även när målsättningen är betydligt mer begränsad, som t ex att störta en diktator (som Assad).

Det behövs helt enkelt en ledning, en organisation, en ”front” eller en koalition av olika partier/rörelser som har brett folkligt stöd och en vettig politik, med någorlunda klart definierade och rimliga mål. I Algeriet på 1950-talet spelade t ex FLN, Nationella befrielsefronten, den rollen, på Kuba 26 juli-rörelsen och i Vietnam FNL – inga av dessa var marxistiska partier, men de spelade den nödvändiga rollen som ledning för upproren.

Någon motsvarighet till detta saknades i Egypten och saknades även i Libyen och Syrien. I t ex Syriens fall så kan inte Nationella koalitionen spela en sådan roll, eftersom det till stor del är ett huvud utan kropp, en exilorganisation skapad med imperialistiskt stöd och med svaga band till folket i Syrien. Libyen var ett liknande fall och det nuvarande kaoset med konkurrerande miliser är ett uttryck för detta.

I själva verket är den viktigaste enskilda faktorn till de problem som vi sett under det senaste året just avsaknaden av en bland massorna förankrad ledning med vettiga mål. Resultatet blir då att andra tar ledningen och risken är stor att det blir klanintressen och/eller religiöst färgade rörelser, med grumliga och sekteristiska mål som sätter prägel på det hela.

I Mellanöstern är det de Muslimska brödrskapen som av tradition är bäst organiserade – men de stöter ifrån sig sekulära och icke-muslimska grupper med sin odemokratiska och religiöst färgade politik. Och de kompletteras i hög utsträckning av fundamentalistiska grupper med huvudsakligen sekteristisk agenda (salafister). Vanligt folk får därmed mycket få möjligheter att påverka annat än på lokalplanet (även detta med mer eller mindre kraftiga restriktioner beroende på vilken milis som har kontrollen).

Avsaknaden av en stark progressiv, sekulär rörelse, som inte behöver vara socialistisk i ett inledande skede, är den enskilt viktigaste faktorn som förklarar varför upproren i arabvärlden hittills inte infriat de förhoppningar som de till en början väckte. Att råda bot på detta är en mycket viktig uppgift för att upproren i framtiden ska lyckas och inte krossas eller kidnappas av inhemska reaktionära rörelser eller utländska imperialistmakter.

Ska vi bidra till en sådan nödvändig självrannsakan, där man drar de väsentliga lärdomarna av det som skett? Eller ska vi skylla bakslagen och nederlagen på andra faktorer, t ex att det främst varit en vapenfråga (oppositionen har för lite vapen och av fel sort), eller att revolutionen förrått av länder som Venezuela och Kuba (genom att de inte uttalat stöd för upproren), eller (ännu absurdare) att den revolutionära vänstern har ett stort ansvar genom att den inte helhjärtat ställt upp osv. osv? Allt detta är kvalificerat nonsens. Att det har gått åt skogen beror på kombinationen av att upproren saknat medveten ledning och klara mål i kombination med de utländska makternas inblandning och stöd till mer eller mindre reaktionära krafter. Denna insikt är grundläggande för att vi ska kunna komma vidare och åtgärda problemen.

25/11 2013

Tidigare artiklar från Syrien-debatten:

Martin Fahlgren m fl: [Syrien – kommenterad artikelsamling](#) (januari 2013)

Martin Fahlgren m fl: [Syriendebatt vintern 2013](#) (mars 2013)

Martin Fahlgren: [Till Tariq Alis försvar. Om Kildén/Åsmans attack på Tariq Ali](#) (26/10 2013)

Martin Fahlgren m fl: [Syrien och Socialistiska Partiet](#) (november 2013)

Martin Fahlgren m fl: [SP-debatt om Syrien - november 2013](#)